

*Грималюк А.В., кандидат економічних наук,
доцент, завідувач кафедри економічних теорій ОІФ УДУФМТ
Майорова Т.Р., старший викладач
кафедри економічних теорій ОІФ УДУФМТ*

СТРУКТУРНА ТРАНСФОРМАЦІЯ СУЧАСНОЇ ВИСОКОРОЗВИНЕНОЇ ЕКОНОМІКИ

***Анотація.** Розкрита об'єктивна історична послідовність процесів неоіндустріалізації та постіндустріалізації: постіндустріальне суспільство може виступати лише як історичний рівень розвитку, наступний за неоіндустріалізацією з необхідністю, що передбачає її. Показано, що ця історична необхідність обумовлена тим, що неоіндустріалізація покликана забезпечити технологічну базу постіндустріалізації. З даної точки зору форсована деіндустріалізація економіки розглядається як передчасна. Доводиться, що ця історична передчасність пов'язана з тим, що адекватна цьому процесу технологічна база ще не створена: навіть розвинене суспільство (не говорячи вже про перехідну економіку) ще не пройшло через етап неоіндустріалізації. Визначається глибинна основа тієї нестабільності, з якою стикається на початку XXI ст. високорозвинена і глобальна економіка. Доводиться методологічна необхідність категоріального послідовного розмежування поняття постіндустріалізації, яка спирається на адекватну технологічну базу, що створюється в процесі неоіндустріалізації, а з іншого боку – деіндустріалізації, що відбувається без цієї технологічної бази і гальмує процес її створення.*

***Ключові слова:** неоіндустріалізація, постіндустріальне суспільство, глобалізація капіталу, технологічна база, автоматизація виробництва, структурна трансформація.*

Постановка проблеми. Криза, що потрясла глобальну економіку в 2008 – 2009 рр., і посткризисна нестабільність свідчать про те, що на початку XXI ст. високорозвинена економіка, а разом з нею і все світове господарство, вступили в нову фазу свого історичного розвитку. І хоча сутність цього нового історичного рівня ще не ясна, вже зараз вочевидь, що ці кризисні явища носять не циклічний, а глибинніший характер, пов'язаний з фундаментальною структурною трансформацією сучасної високорозвиненої економіки.

Мета дослідження полягає у розкритті внутрішнього взаємозв'язку процесів структурної трансформації сучасної економіки і глобалізації капіталу. Не менш важливим завданням є пошук відповіді на категоріальне питання про те, чи означають глобалізація капіталу і деіндустріалізація високорозвиненої економіки прогресивний рух по висхідній лінії історичного розвитку, або, можливо, це, навпаки, свого роду зигзаг історії, чергове «перескакування через етапи».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У літературі процес структурної трансформації сучасної економіки традиційно прийнято розглядати, як правило, в контексті теорії постіндустріального суспільства. З цієї точки зору дана тенденція з'являється як прогресивний історичний процес, пов'язаний з переходом сучасного високорозвиненого суспільства на вищу стадію своєї еволюції. Різновидами даного підходу є багаточисельні варіанти концепції інформаційного суспільства, «сервізації» і «економіки послуг». У XXI ст. цей висхідний до Д.Белла і Зб.Бжезинського методологічний підхід трансформувався в концепцію постмодернізації американського суспільства [1]. У цьому ж напрямі орієнтована і теорія «креативного класу» Р.Флоріди [2].

При цьому до останнього часу процес міжнародного аутсорсинга, що розуміється як пе-

ренесення промислового виробництва з високорозвинених країн в менш розвинені держави Азії і Латинської Америки взагалі не сприймався як негативне для розвинених країн явище. Історично прогресивний характер цих процесів навперей вихваляли прибічники багаточисельних теорій глобалізації, які разом з концепціями постіндустріального і інформаційного суспільства покликані були переконати людей в тому, що нічого особливо тривожного не відбувається, що так і має бути. І лише зараз під впливом глобальної економічної нестабільності і кризисних потрясінь в економічній літературі починають акцентувати увагу на негативних наслідках цих трансформаційних процесів.

Наприклад, після кризи 2008-2009 рр. в США з'явилося дослідження гарвардських учених, які вважають, що концепція створення «економіки знань» шляхом перенесення виробництва в третій світ безглузда. Річ у тому, що із зникненням виробництва йдуть і інженери, і учені, і найбільш кваліфіковані фахівці в країні, що розвиваються. Адміністрація Обами це практично визнала, і уряд фінансує повернення цілого ряду виробництв [3, с. 27–31].

Виклад основного матеріалу. Переконаність в прогресивному характері процесу глобалізації капіталу виходить в першу чергу з неокласичного уявлення про те, що економіка функціонує тим ефективніше, чим ближче вона до моделі досконалої конкуренції. Даний підхід характерний для неокласичного перебігу («мейнстріму») сучасної економічної думки, який офіційно панує в США.

Як відомо, основним принципом класичної школи економічної науки був економічний лібералізм, що виражається в прагненні звести до мінімуму державне втручання в економіку. Неокласика, що виникла в кінці XIX ст., обґрунтовує цей принцип економічного лібералізму за допомогою нового, в технічному відношенні, досконалішого інструментарію, пов'язаного з використанням таких граничних величин, як граничні витрати, граничний дохід, граничний продукт, гранична продуктивність, гранична норма заміщення і так далі.

На основі використання цієї техніки аналізу неокласична мікроекономіка прагне довести, що найбільш ефективною є ринкова економіка досконалої конкуренції. Саме за умови досконалої конкуренції в економіці досягається максимальний обсяг виробництва, і ціни є мінімальними. Ринкова економіка через механізм цінової конкуренції сама автоматично визначає оптимальну галузеву структуру.

Такий неоліберальний підхід до структурної політики в сучасних умовах виявився абсолютно неадекватним. Недолік уваги до галузевої структури економіки призвів до того, що її формування фактично було пущене на самоплив. Результатом стала швидка деіндустріалізація американської економіки, що є одним з найважливіших джерел глобальної економічної нестабільності. За даними ЮНКТАД, у 1980–2012 рр. відтік із США прямих інвестицій становив 4 843 млрд. дол. За цей же період в економіку США іноземні інвестори вклали величезні, але значно менші, гроші, а саме 3451 млрд. дол. Різниця в 1392 млрд. дол. є прямим відтоком інвестицій за межі США [4, с. 129]. Такий баланс не дивний, якщо врахувати, що середньорічна віддача від вкладень в основний капітал складає за цей період у США 10,9%, у Китаї – 26,3% і в Індії – 26,1%. В результаті США з жовтня 2000 р. втратили в цілому близько 5,5 млн. робочих місць у виробництві (32%). Тим часом за цей період зайнятість в зарубіжних філіях американських компаній зросла на 30 % і перевищила 10 млн. чоловік (4, с. 130). У ряді галузей промисловості існує негативна кореляція по рівню зайнятості між Китаєм і США. У тих галузях, які в Китаї розширювалися особливо інтенсивно, американці втратили більш всього робочих місць. І, навпаки, в тих небагатьох галузях, які в Китаї скорочувалися, в США з'явилися робочі місця [5, с. 31–35].

У 1950 р. промисловість складала 28% американської економіки. У 2008 р. доля промисловості складала 11,5%. За станом на кінець 2012 р. менше 12 млн. американців працювали на виробництві [6, р. 225]. З 2001 р. більш ніж 42000 американських фабрик закрилися назавжди. У грудні 2011 р. в США налічувалося 13 млн. безробітних проти 6,8 млн. в 2007 р. І це лише ті, хто втратив роботу і активно її шукає. З врахуванням тих, хто хотів би працювати, але відмовився від пошуків, зважаючи на їх безплідність, а також тих, хто змушений погодитися на роботу з неповним робочим днем, цифра постраждалих від безробіття

зростає до 24 млн., або 15% чисельності робочої сили. Цю якнайповнішу оцінку недовикористання трудових ресурсів розраховує Бюро статистики праці США, починаючи з 1994 р., і позначає як U-6, на відміну від основного офіційного показника, використовуваного в міжнародних зіставленнях і іменованого U-3 [7, с. 19]. Переважна більшість робочих місць, які створює сьогодні американська економіка, – це низькооплачувані робочі місця. Фактично понад 40% працюючих американців тепер працює на низькооплачуваних сервісних робочих місцях [8, с. 49–51].

При цьому слід враховувати, що продуктивність праці в промисловості США приблизно на 75% вища, ніж в іншій економіці. Основна маса нових робочих місць доводиться на «соціальні і персональні послуги» – найбільш малопродуктивну сферу. Подібна міграція робочих місць вниз за шкалою продуктивності праці щорік, з початку 90-х років, обходиться США в 0,3 % зростання продуктивності. Це приблизно 1/6 зростання продуктивності в країні за цей період. Звідси і зростання соціальної нерівності [9, с. 135].

Тенденція до підвищення курсу долара в 80-ті роки викликала великі побоювання з приводу розміщення промислового виробництва в США. Виникли серйозні труднощі для багатьох секторів економіки, пов'язаних з міжнародною торгівлею. Галузі промисловості, такі як автомобілебудування, виробництво сталі, текстиля і сільське господарство, виявили, що попит на їх продукцію скорочується у міру того, як ціни стають вищими за ціни іноземних конкурентів. У зв'язку із закриттям багатьох заводів і фабрик різко збільшилося безробіття в промислових центрах. Середній Захід стали називати «іржавим поясом» [10, с. 127–139].

Сенс цієї ризикованої структурної політики в тому, що реальні галузі промислового виробництва приносяться в жертву фінансовій сфері, провідні суб'єкти якої кровно зацікавлені в глобалізації виробництва і капіталу, що означає переміщення промислового виробництва із США в країни Азії і Латинської Америки. Тому не дивно, що А.Грінспен, керуючий ФРС, який відповідав за валютну політику впродовж більшої частини періоду деіндустріалізації американської економіки, абсолютно спокійно і без тіні негативу передбачає подальшу деіндустріалізацію США, в результаті якої «економічний продукт стане значно більш концептуальним» [11, с. 444].

З іншого боку, американські кейнсіанці критикують ділові кола США, які переконали уряд в тому, що активна участь в процесах глобалізації сприятливо позначиться на соціально-економічній динаміці США. При цьому наголошується, що спочатку завдяки глобалізації підприємці добилися вигоди в торзі з робочою силою за долю в доданій вартості, а тепер вони загрожують відпливом капіталу з країни, якщо не будуть знижені податки на їх доходи [7, с. 121].

Зі свого боку, уряди країн Азії, особливо Китаю, проводять класичну політику меркантилізму, здійснювану у наш час за допомогою штучно заниженого валютного курсу. Центральні банки цих країн зробили масовані інтервенції на валютному ринку, скуповуючи долари і протистоячи досить млявим зовнішнім вимогам ревальвації своїх валют. Вкладаючи свої долари в казначейські векселі США, країни Азії тим самим «стерилізували» їх, запобігаючи зростанню цін на внутрішньому ринку, оскільки таке зростання цін підірвало б конкурентоспроможність їхнього експорту. Стимулюючи таким чином індустріалізацію, вони проводили політику структурних зрушень, прямо протилежну політиці США, що ігнорує або фактично прискорює деіндустріалізацію американської економіки. Це привело до утворення в США величезного негативного сальдо торговельного балансу [12, с. 222; 13, р. 173].

У 2000 р. на розвинені країни припадало 73% світового виробництва, а на економіки (включаючи Китай) країн, що розвиваються, – 27%. До 2011 р. баланс сил змінився: на розвинені країни доводилося лише 54% світового виробництва. Якщо в 2000 р. частка Китаю в світовому виробництві складала 7%, то в 2005 р. вона зросла до 9,8%. В наступні 6 років вона фактично подвоїлася до 19,8%. Зараз частка Китаю в світовому виробництві промислової продукції вища ніж в США. Це стало історичною подією: до 2011 р. США утримували більш за століття міцне лідерство в світовому виробництві [14, с. 71].

І лише в 2012 р. з'явилися деякі надії на зміну цієї небезпечної тенденції і зупинку процесу

деіндустріалізації. В даний час американські компанії планують повернути на батьківщину машинобудівні потужності, раніше винесені в країни з дешевою робочою силою. У січні 2012 року в США було створено 50 тис. нових робочих місць в машинобудівній галузі. Адміністрація Обама обіцяє підтримувати цю тенденцію зниженням податків [9, с. 153].

Тенденція, що намічається, до відновлення машинобудівного виробництва в США пов'язана із загрозою зниження якості продукції американських компаній, що виробляється за кордоном. Виносячи виробничі потужності за кордон, американські корпорації не завжди в змозі ефективно контролювати якість. Як заявив глава авіабудівного концерну «Боїнгу» Дж. Маккерні, «ми недооцінили особливості місцевих робітників». Наприклад, затримки з випуском «Боїнгу 787», відомого як «Лайнер мрії», корпорація пояснює проблемами використання робочої сили в нерозвинених країнах. Через це «Лайнер мрії» запізнився на 3 роки з виходом на ринок. Аналогічної думки дотримується і президент найбільшої в світі машинобудівної корпорації «Дженерал Електрик» Дж. Іммельт: «По суті ми повертаємо приладобудування назад з Мексики і Китаю». В даний час машинобудівні компанії шукають 600 тис. співробітників і прогнозують зростання попиту на технічні спеціальності. «Ви побачите продовження цього процесу в майбутньому», – заявив глава «Боїнгу». Характерно, що найбільш конкурентоспроможними при цьому стають люди, що служили в армії, оскільки вони мають кращі навички операцій з технікою і інструментами, чим цивільні особи. Це пов'язано з тим, що за декілька десятиліть, протягом яких американські компанії виносили виробництво за рубіж або передоручали його субконтракторам з Азії і Латинської Америки, в країні сформувався дефіцит кадрів, здатних працювати в машинобудуванні [9, с. 197].

У літературі прийнято виділяти два основні чинники, які в перспективі можуть сприяти поверненню виробництва в розвинені країни. Перший – це сланцеві вуглеводні, тобто перехід на дешеву енергетику. США тут лідирують і перетворюються на експортера енергії. Впродовж 200 років вважалося, що сланцевий газ – це поза межою дорога технологія, яка ніколи не стане конкурентоздатною. Тепер маленькі американські венчурні компанії, які розробили нові технології видобутку сланцевого газу, або перетворилися на корпорації світового рівня, або вигідно реалізували свої інноваційні проекти.

Другий чинник пов'язаний з роботизацією. Сьогодні змінюється сама ідеологія промислового виробництва. Раніше роботи робили те, що не може робити людина, а тепер вона робитиме лише те, що не може робити робот. Коли виробництво роботів стане масовою індустрією, дешева робоча сила в масовому масштабі виявиться не потрібною [15, с. 77–83].

Багато дослідників зв'язують повернення виробництва в розвинені країни з новим технологічним зрушенням: успіхи в технології 3-мірного друку дозволяють США і Європі відкрити абсолютно нові виробництва. 3-мірний друк означає сучасні цифрові аддитивні технології, створюючи основу нового типу виробництва. Взагалі існують два головні способи виробляти що-небудь: перший – за допомогою механічної обробки, поступово позбавляючись від усього зайвого: відрізаючи, відбиваючи, висвердлюючи; другий (аддитивний) – поступово додаючи матеріал і нарощуючи необхідну форму. 3-мірний принтер – пристрій, що використовує метод шарового створення (виросування) фізичного об'єкту по цифровій 3-мірній моделі.

Експерти називають технологію 3-мірного друку третьою індустріальною революцією. За її допомогою США планують повернути виробництво на свою територію, але це будуть головним чином високотехнологічні виробництва. Для цього планується масштабне субсидування, аналогічне американському прориву з видобутком власного сланцевого газу і нафти.

У 2012 році в світі існувало вже понад тисячі самих різних 3-мірних принтерів, і їх кількість дуже швидко збільшується. В такий спосіб виявилось економічно доцільно виробляти навіть ракетні двигуни. Експерти стверджують, що через 5 років 3-мірний друк використовуватиметься в цій галузі повсюдно [16, с. 32–37].

Попереду створення реплікатора, який зробить програміста або інженера взагалі непотрібним. Реплікатор – це симбіоз 3-мірного принтера з 3-мірним сканером, який здатний самостійно формулювати завдання навіть без вихідної програми/моделі. При цьому впадає

ний предмет ставиться в спеціальну камеру. Пристрій самостійно сканує структуру об'єкта, аналізує логіку його пристрою. Після цього в роботу вступає 3-мірний принтер, який слухняно відтворює точну копію відсканованої моделі [15, с. 79].

У літературі наголошуються можливі соціальні наслідки, пов'язані з широким поширенням нової технології промислового виробництва: можливість друкувати вироби прямо вдома або в сусідньому офісі змінить саму культуру володіння і позбавить від необхідності накопичення речей. Коштовним стане володіння не річчю, але її інформаційною моделлю. Володіння цифровою інформацією дозволить у будь-який момент відтворювати виріб знову і знову. Врешті-решт може сформуватися технологічне середовище, яке діятиме подібно до природної біосфери – застарілий об'єкт тут же перероблятиметься з врахуванням нових вимог. У цьому випадку важливіше не кількість виробів, які обумовлюють сучасне розуміння способу життя, а кількість таких оновлень.

Крім того, в 3-мірного друку є цікава особливість: величина накладу майже не впливає на вартість копії. Це різко відрізняє її від популярних промислових технологій. Так, наприклад, при литві пластмаси під тиском для виготовлення першої копії потрібні серйозні витрати на спеціальну форму. Її створення може обійтися в тисячі і навіть десятки тисяч доларів, але потім її можна використовувати знову і знову. Оскільки ціна форми ділиться між всіма виготовленими за її допомогою копіями, литво пластмас під тиском ідеально підходить для масового виробництва. Проте робити таким методом штучний товар дуже невигідно.

Навпаки, в 3-мірного друку немає ефекту масштабу. Перший екземпляр деталі, надрукований на 3-мірному принтері, обійдеться в ту ж суму, що і мільйонний. Ця сума помітно вище за собівартість деталі, виготовленої литвом під тиском, коли витрати на форму вже амортизовані. З одного боку, це величезний недолік, що заважає використовувати 3-мірний друк для масового виробництва, а з іншого – відкривається можливість перестати гнатися за мільйонними накладками і робити кожну копію унікальною.

На думку багатьох дослідників, споживачам більше не потрібні масові товари, їм потрібно аби все, від сучасних гаджетів до промислових машин, відповідало їх особливим, персональним вимогам. Якщо виробництво знаходиться близько до місця продажу, то вносити необхідні зміни набагато легше. Тому компаніям доведеться виробляти товари в розвинених країнах, якщо вони хочуть продавати їх жителям цих країн.

На цьому рівні виробники середнього розміру в США або Європі сповна можуть змагатися з виробниками з Китаю. Робота автоматизована до такої міри, що вартість робочої сили можна ігнорувати, а переваги масового виробництва стають не настільки важливі, коли йдеться не про багатомільйонні накладки, а про тисячі або десятки тисяч екземплярів. Американські експерти сподіваються, що це приведе до повернення в США принаймні частини виробництва з Південно-Східної Азії [17].

У зв'язку з цим в теоретичній літературі висловлюється думка, що сучасній високорозвиненій і пострадянській економіці потрібна не просто реіндустріалізація, а неоіндустріалізація. У своїй статті «Неоіндустріалізація плюс вертикальна інтеграція» С.С.Губанов пропонує внести корективи до традиційних уявлень про індустріалізацію, відповідно до яких індустріалізація розглядається як однофазовий процес, що завершується створенням крупного машинного виробництва. Він виділяє дві фази індустріалізації і розкриває їх об'єктивний взаємозв'язок. Перша фаза має своїм результатом електрифікацію продуктивних сил суспільства. Результат другої фази – автоматизовані або технотронні продуктивні сили суспільства. Під технотронними він розуміє продуктивні сили суспільства, органічно інтегровані по триєдиній формулі: працівник – ЕОМ – автоматизовані або «безлюдні» засоби виробництва. С.С.Губанов запропонував назвати другу фазу індустріалізації принципово новою категорією «неоіндустріалізація». Іншими словами, неоіндустріалізація – це «цифрова» індустріалізація [18, с. 11–15].

Концепція неоіндустріалізації, що розробляється останніми роками, дозволяє теоретично обґрунтувати сповна певну відповідь на поставлене вище категоріальне питання: чи означає взагалі процес деіндустріалізації перехід до постіндустріального суспільства, чи означає він прогресивний рух по висхідній лінії історичного розвитку, або, можливо, це, навпаки, не

більше ніж тимчасовий регрес, рух по низхідній лінії, свого роду зигзаг історії?

У літературі неоіндустріалізація розглядається як друга фаза процесу індустріалізації, пов'язана з використанням інформаційних технологій для здійснення автоматизації і кардинальної зміни технологічного способу виробництва. Проте при цьому треба повною мірою враховувати об'єктивну історичну послідовність процесів неоіндустріалізації та постіндустріалізації. Зміст цієї об'єктивної послідовності в тому, що постіндустріальне суспільство може виступати лише як історичний рівень розвитку, наступний за неоіндустріалізацією з необхідністю, що передбачає її. Ця історична необхідність обумовлена тим, що неоіндустріалізація покликана забезпечити технологічну базу постіндустріалізації.

З даної точки зору форсована деіндустріалізація не лише перехідної економіки, але і сучасної високорозвиненої економіки виявляється передчасною. Ця історична передчасність пов'язана з тим, що адекватна цьому процесу технологічна база ще не створена: навіть розвинене суспільство (не говорячи вже про перехідну економіку) ще не пройшло через етап неоіндустріалізації. Тому відбувається «забіг вперед», «перескакування» через історично об'єктивно необхідний етап неоіндустріалізації. Ця історична інверсія і утворює глибинну основу тієї нестабільності, з якою стикається на початку XXI століття високорозвинена і глобальна економіка.

Висновки. Основний методологічний висновок полягає в необхідності категоріального послідовного розмежування поняття постіндустріалізації, яка спирається на адекватну технологічну базу, що створюється в процесі неоіндустріалізації, а з іншого боку – деіндустріалізації, що відбувається без цієї технологічної бази і гальмує процес її створення. Це розмежування особливо необхідне для аналізу процесів, що відбуваються в українській економіці. В Україні неоіндустріалізація практично не починалася. Форсована деіндустріалізація, яка розгорнулася в 90-ті роки, є тут ще більш передчасною, ніж у високорозвинених країнах. Промислова політика України покликана зупинити цей передчасний і “хворий” процес. Таке стримування процесу деіндустріалізації української економіки може відбуватися лише на основі свідомого стимулювання неоіндустріалізації.

Інший не менш важливий висновок пов'язаний з тією небезпекою, яку представляє для економічної політики держави посилення на неокласику і неолібералізм. Ми бачили, що США багато в чому зобов'язані неокласичній теорії тим, що у них практично відсутня цілісна структурна політика. Все це важливо враховувати не лише для розуміння структурних витоків глобальної економічної нестабільності, але і для формування економічної політики в Україні. Доведення цих теоретичних положень до рівня практичного використання вимагає подальших прикладних досліджень, направлених на розробку рекомендацій для економічної політики держави.

Список використаної літератури

1. Хардт М. Імперія / М. Хардт, А. Негрі. – М.: Праксис. – 2004 – 440 с.
2. Флоріда Р. Креативний клас / Р. Флоріда. – М., 2005 – 452 с.
3. Кириченко Є.В. Економічні пріоритети другого терміну Барака Обама / Є.В. Кириченко // Міжнародна економіка, 2013. – № 7. – С. 23–37.
4. Клінов В. Актуальні проблеми економічної політики США / В.Клінов // Питання економіки, 2013. – №5. – С. 129–135.
5. Гордон Р.Дж. Чи закінчено економічне зростання? Шість перешкод для інноваційного розвитку (на прикладі США) / Р. Дж. Гордон // Питання економіки, 2013. – № 4. – С. 49–57.
6. The Economic Report of the President. / Washington U.S. Government Printing Office – 2013.
7. Коротаєв А. Економічна динаміка США в 1991–2012 рр.: кейнсіанський погляд / А. Коротаєв // Питання економіки, 2013. – №1. – С. 117–123.
8. Кириченко Є.В. Результати антикризової політики США / Є.В. Кириченко, В.К. Кулакова // Міжнародна економіка, 2011. – № 11. – С. 47–57.
9. Сучасні проблеми економіки США і Канади. – М.: ІСЬКРАН, 2013. – 253 с.

10. Стігліц Дж. Дев'яності, що режуть. Насіння розвалу / Дж. Стігліц / – М.: Сучасна економіка і право, 2005 – 424 с.
11. Грінспен А. Епоха потрясінь: проблеми і перспективи світової фінансової системи / А. Грінспен. – М.: Бізнес букс, 2009. – 520 с.
12. Скидельські Р. Кейнс: повернення майстра / Р. Кейнс. – М.: Юнайтед Прес, 2011. – 253 с.
13. The Economic Report of the President / Washington U.S. Government Printing Office – 2012.
14. Попів В. Глобальні дисбаланси – нетрадиційне трактування / В. Попів // Питання економіки, №1. – С. 69–77.
15. Апокін Т. Роль технологічного чинника в довгострокових прогнозах світової економіки / Т. Апокін // Питання економіки, 2013. – № 1. С. 77–83.
16. Андреев А. Модернізація і промислова політика держави / А. Андреев // Вільна думка, 2010. – № 8. – С. 32–37.
17. Симонія Н. Структурна криза в США / Н. Симонія, А. Торукнов // Вільна думка, 2013. – № 3. – С.17–21.
18. Губанов С.С. Неоіндустріалізація плюс вертикальна інтеграція / С.С. Губанов // Економіст, 2008. – № 9. – С.3–27.

*Grymalyuk A.V. Candidate Degree in Economic Science,
Manager Of Economic Theories Department,
Odessa Institute of Finance of Ukraine State University
of Finance and International Trade*

*Mayorova T.R. Senior Teacher, Economic Theories Department,
Odessa Institute of Finance of Ukraine State University
of Finance and International Trade*

STRUCTURAL TRANSFORMATION OF MODERN HIGHLY DEVELOPED ECONOMY

***Abstract.** The objective historical sequence of processes of neoindustrialization and postindustrialization is exposed: a postindustrial company can come forward only as a historical level of development, following after neoindustrialization with a necessity which foresees it. It is rotined that this historical necessity is conditioned by that neoindustrialization called to provide the technological base of postindustrialization. From this point of view the forced deindustrialization of economy is examined as premature. It will be that this historical prematurity is related to that adequate to this process a technological base is not yet created: even the developed company (not to mention about a transitional economy) did not yet get through the stage of neoindustrialization. Deep basis of that instability, with which a highly developed and global economy clashes at the beginning of XXI century, is determined. There is a methodological necessity of the category successive differentiating of concept of postindustrialization, which leans against an adequate technological base which is created in the process of neoindustrialization, and, from another side – to deindustrialization which takes place without this technological base and brakes the process of its creation.*

***Keywords:** neoindustrialization, a postindustrial company, globalization of capital, technological base, automation of production, structural transformation.*

References

- 1.Hardt M., Negrey A. The Empire: Monogr./ M.Hardt, A.Negrey.– М.: Praxis, 2004. – 440 p. – Bibliogr.: – p. 427–439.
2. Florida R. The Creative Class: Monogr./ R. Florida. – М.: Delo, 2005 – 452 p. – Bibliogr.: – p. 439–451.

3. Kirichenko E. V. Economic Priorities of the Barak Obama's Second Period / E.V.Kirichenko // International Economy. – 2013. – № 7 – p.23–37.
4. Klinov V. Actual Problems of the US Economic Policy/ V. Klinov // The Questions of Economy. – 2013. – № 5. – p.129–135.
5. Gordon R.J. Does the Economic Growth End? Six Obstacles for the Innovation Development (US Example)/ R.J.Gordon // The Questions of Economy. – 2013. – № 4 – p.49–57.
6. The Economic Report of the President. – Washington: US Government Printing Office, 2013. – 957 p.
7. Korotayev A., Dyumin S., Koreyev A. The US Economic Dynamics at the 1991-2012 years: the Keynesian View / A.Korotayev, S.Dyumin, A.Koreyev // The Questions of Economy. – 2013. – № 1. – p.117–123.
8. Kirichenko E.V., Kulakova V.K. The US Anti Crisis Policy Results/ E.V.Kirichenko, V.K.Kulakova // International Economy. – 2011. – № 11. – p.47–57.
9. Today Problems of the US and Canada Economy: Monogr./ A.S.Lukin, G.T.Zveryakova, V.S.Nesenko; Instit. of the US and Canada. – M.: ISKRAN, 2013. – 253 p. – Bibliogr.: p. 237–252.
10. Stiglits J. The Roaring Nineties. Seeds of Destruction: Monogr./ J.Stiglits. – M.: Modern Economy and Law, 2005. – 424 p. – Bibliogr.: p. 407–423.
11. Greenspan A. The Age of Turbulence: Problems and Perspectives of the Global Financial System / A. Greenspan. – M.: Business Books, 2009. – 520 p. – Bibliogr.: p. 505– 519.
12. Skidelsky R. Keynes: Return of the Master: Monogr./ R. Skidelsky. – M.: United Press, 2011. – 253 p. – Bibliogr.: p. 239–251.
13. The Economic Report of the President. – Washington: US Government Printing Office, 2012. – 931 p.
14. Popov V. The Global Imbalances – Unconventional Interpretation / V. Popov// The Questions of Economy. – 2013. – № 1. – p.69–77.
15. Apokin T. The Role of the Technological Factors at the World Economy Long-Term Forecasts / T. Apokin // The Questions of Economy. – 2013. – № 1. – p.77–83.
16. Andreyev A. Modernization and State Industrial Policy / A. Andreyev // Free Thought. – 2010. – № 8. – p.32–37.
17. Simonia N., Torkunov A. The Structural Crisis in the US / N.Simonia, A.Torkunov // Free Thought. – 2013. – № 3. – p.17–21.
18. Gubanov S.S. Neoindustrialization Plus Vertical Integration / S.S.Gubanov // Economist. – 2008. – № 9. – p.3–27.

*Грималиук А.В., кандидат экономических наук,
доцент, заведующий кафедрой
экономических теорий ОИФ УГУФМТ
Майорова Т.Р., старший преподаватель кафедры
экономических теорий ОИФ УГУФМТ*

СТРУКТУРНАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ СОВРЕМЕННОЙ ВЫСОКОРАЗВИТОЙ ЭКОНОМИКИ

***Аннотация.** Раскрыта объективная историческая последовательность процессов неиндустриализации и постиндустриализации: постиндустриальное общество может выступать только как исторический уровень развития, следующий за неиндустриализацией с необходимостью, предусматривающую ее. Показано, что эта историческая необходимость обусловлена тем, что неиндустриализация направлена обеспечить технологическую базу постиндустриализации. С этой точки зрения форсированная деиндустриализация экономики рассматривается как преждевременная. Следует, что эта историческая преждевременность связана с тем, что адекватная этому процессу технологическая база еще не создана.*

на: даже развитое общество (не говоря уже о переходной экономике) еще не прошло через этап неоиндустриализации. Определяется глубинная основа той нестабильности, с которой сталкивается в начале XXI в. высокоразвитая и глобальная экономика. Доказывается методологическая необходимость категориального последовательного разграничения понятия постиндустриализации, которое опирается на адекватную технологическую базу, которая создается в процессе неоиндустриализации, а с другой стороны – деиндустриализации, которая происходит без этой методологической базы и тормозит процесс ее создания.

Ключевые слова: неоиндустриализация, постиндустриальное общество, глобализация капитала, технологическая база, автоматизация производства, структурная трансформация.